

Els miratges de Tatoonine

Carles Batlle

Introducció / Enric Gallén

TEATRE
bromera

Premi Eduard Escalante de Teatre

PERSONATGES

L'obra es pot fer amb només tres intèrprets
(però també amb quatre o cinc).

MERIEM. Jove pastora de Tunísia.

HOME. Quaranta anys, aproximadament.
És el marit de la DONA.

DONA. Quaranta anys, aproximadament.
És la muller de l'HOME.

DONA GRAN. En la seixantena. Investigadora
i professora a la universitat.

AVI. Més de vuitanta anys. Va ser alferes de la marina
republicana durant la Guerra Civil espanyola.

NEN. Sis anys? Potser menys. És fill
de l'HOME i de la DONA.

Una sola persona pot interpretar la MERIEM, la DONA i el NEN. Millor si és una dona magribina (o d'ascendència magribina). El NEN, si es considera convenient, es pot treballar amb un titella tipus *bunraku*, que pot manipular la intèrpret. La DONA GRAN i l'AVI poden ser interpretats per una mateixa persona, home o dona.

Els miratges de Tatoonine tanca la trilogia sobre el destí de l'armada republicana al Sàhara tunisenc l'any 1939, un cop acabada la Guerra Civil.

La primera peça de la trilogia, *Zoom* (Premi 14 d'abril, 2009. Arola, 2010), se situa al port de Cartagena, just abans que la flota salpi mar enllà: els plans del record s'hi multipliquen i es fa difícil distingir què és veritat i què és mentida.

La segona, *Nòmades* (Premi Octubre Pere Capellà, 2019. 3i4, 2020), fon les formes tradicionals del teatre nord-africà i els plantejaments polifònics del teatre contemporani per recrear les vivències de l'avi de l'autor al camp de concentració de Meheri-Zebbeus, en ple desert.

Finalment, *Els miratges de Tatoonine* (Premi Ciutat de València Eduard Escalante, 2025. Bromera, 2026) se centra en un episodi obscur de violència i seducció que es presenta des d'una perspectiva múltiple i que també té lloc a Meheri-Zebbeus. L'obra juga amb l'autoficció per parlar de la dificultat a l'hora de construir i reconstruir la memòria; dels intents infructuosos, des del present, de determinar què és el que va passar exactament... Ben mirat, no podem llegir els fets de la Història sense tenir en compte la complexitat de les circumstàncies d'aquells que els van viure i també de les d'aquells que els volem llegir.

Una barra inclinada (/) indica l'inici sobtat de la rèplica següent.

I

(Al cementiri, davant d'una tomba.)

MERIEU. Tot va començar ahir... Quan vaig tornar del mercat de Meknassi. Em vaig trobar... Encara em costa dir-ho... Em vaig trobar el teu uniforme plegat, amb la teva pistola i una carta al damunt. Qui te l'havia plegada, la roba? Què feia allà? Si l'uniforme era allà, on eres tu? On eres?

Vaig estripar el sobre... A dins hi havia un full, una carta; una carta no gaire llarga. Una carta i uns quants bitllets. La carta la signava en Rivière, el tinent Rivière... El malparit d'en Rivière... No et sabia dir si la vaig llegir, la carta. Em costa llegir la lletra que fan els *rumis*, però la vaig entendre perfectament: «El vostre marit..., ens sap greu, un accident infortunat..., un home de mèrit..., un compromís com n'hi ha pocs..., la darrera paga, quina llàstima, quina pena, les nostres més sinceres...». Sí, la signava en Rivière... El malparit d'en Rivière.

...

Em vaig abstreure mirant la teva jaqueta, comptant els botons daurats i resseguint el fil vermell

de les butxaques, pentinant els serrells de les musculeres, estufant el teu turbant... I em vaig deixar caure de genolls... I vaig deixar que el teu espectre s'arrupís al meu costat, amb mi, a terra, a la nostra tenda, a la tenda que tant et va costar baratar als francesos: «En necessitem una de més gran, que aviat vindrà la criatura», havies dit. I ens havíem abraçat i havíem rigut, i havíem... Aquell dia, jo havia estès la flassada virolada damunt del matalàs, la que té mirallets a les vores, i havia escampat andròmines per tot arreu: teteres, pintes, llums, gerretes, mocadors... Tot per fer-ho més bonic. Havia estat embellint el nostre petit paradís per passar-hi l'eternitat... I ara què?... I ara què, Ahmed?! On ets? On ets, Ahmed?

...

Em vaig refugiar al corral amb els camells. Em feia mal la panxa, tenia ganes de vomitar; vaig pensar que tot plegat era culpa meva, que en Rivière no te l'hauria jugada, perquè era evident que te l'havia jugada, no en tenia cap dubte. Si no hagués estat per mi, si jo no t'hagués acompanyat fins aquí..., fins a Meheri-Zebbeus... A mesura que les llàgrimes s'estroncaven, el cap em donava voltes; cada cop prenia més consciència del que acabava de passar. La teva mort era un fet que ja res ni ningú podria esborrar. La meva vida havia començat a canviar irremediablement... Em vaig eixugar la cara i vaig tornar cap a la tenda. Vaig preparar el sopar amb parsimònia.

I mentre remenava l'olla, t'ho juro, mentre la remenava, no parava de cantar.

...

Recordo el dia que et vaig veure per primer cop al mercat. Tenies la pell tan llustrosa! Se't veia tan fort! Feies tant de goig amb el teu turbant! No t'havia pogut treure els ulls de sobre en tot el dia. Fantasiejava, em feia por que algú em llegís els pensaments... I tu, Ahmed? Me'ls vas llegir, els pensaments?... Et vas acostar, em vas agafar la mà i em vas mirar als ulls...

Ens vam casar al cap d'un mes.

Tot va anar com una seda. Tu servies al fort. No t'hi cansaves gaire. A la tarda m'ajudaves amb els camells i a preparar els queviures que havíem de dur al mercat. De nit, cada nit... Oh, Ahmed! De nit... De nit ens estiràvem damunt del *kilim* granat i ens despullàvem lentament; em repassaves el cos amb el capciró dels dits. Te'n recordes?... Tremolava. I encara tremolava més quan sentia aquell defici amb què em llepaves, amb què em xuclaves, perquè me'l xuclaves, sí, em xuclaves tot el cos, me'l xuclaves com un beduí assedegat que xarrupa l'aigua d'un petit oasi de palmeres. I tenies tanta set! Quan senties que els meus gemecs començaven a accelerar, llavors entraves dins meu... I quin defici, Ahmed! El mateix defici amb què galopen els camells quan surten de la cleda. Jo serrava les cames. I el món em fugia de la consciència... I em feia l'efecte que vivíem muntats a la fi del món, i que la fi del món era una serralada breu i

alhora interminable, i a mi ja m'estava bé, si acabar-se el món volia dir allargar per sempre més aquella cursa embogida a la cresta de les dunes.

...

Aquest matí, les primeres lluors de l'alba m'han sorprès serena. Tenia clar el que havia de fer. Tenia un pla... Sí, un pla...

He carregat el camell i me n'he anat al mercat, com cada dia. Encara ningú sabia res del que t'havia passat. He fet veure que jo tampoc ho sabia. He voltat per les parades cercant un regal. «Vull donar una bona sorpresa al meu marit, què em recomaneu?» L'un em deia que un turbant nou, l'altre em volia vendre una tetera de plata... M'he acabat decidint per una petita catifa que, segons la venedora, els meus genolls agrairien moltíssim. La dona m'ha picat l'ullet, ha rigut i ha sacsejat el puny tot remenant la llengua...

Amb les amigues de la colla hem fet projectes per a demà: prepararem pastissos i begudes i anirem a berenar a la vora de l'*oued* gran, a prop de la vila. Amb una mica de sort, hi estarem soles i ens hi podrem banyar nues.

...

Seguir el pla previst m'estalviava pensar. M'estalviava tornar a plorar, tornar a caure en les voltes interminables de l'obsessió... Ara venia el més important. O gairebé.

A mitja tarda, he començat el meu torn d'aiguadera als barracots del camp de presoners. Tots aquells

homes, bruts i desnerits, m'atansaven pots perquè els hi omplís. M'insultaven i em grapejaven com sempre, i, com sempre, jo he fet el cor fort... Quan aquell mariner, un de tants, se m'ha acostat, quan m'ha mostrat la seva petita llauna de sardines i m'ha demanat «una mica d'aigua, sisplau», llavors he sabut que seria ell.

No m'ho he rumiat gaire... La peça central del meu pla.

Sí, havia de ser ell.

II

(L'AVI i el NEN davant d'una tanca del zoo. Observen amb atenció l'altre costat. El NEN duu una gorra amb orelleres i un tabard que corda amb els ullals d'una bèstia del plistocè. Es menja una piruleta. Se sent alguna bèstia que remuga. El soroll és breu i profund com el d'una aigüera que no escorre bé.)

NEN. Els podem tocar, avi?

AVI. Sí, no són de color blau, aquests. Segur que es deixen tocar.

(Se sent un xiulet. I després, un altre. Entre xiulet i xiulet, algú vocifera alguna cosa que no arribem a comprendre. Un avís. L'AVI es corda l'abric fins al coll. El NEN ja fa estona que el duu botonat fins a les solapes.)

NEN. Hi ha un riu.

AVI. És un fossat. És perquè la gent no els doni menjar.

NEN. I com els tocarem?... Què hi posa, aquí?

AVI. *Camelus dromedarius.*

NEN. Què vol dir?

AVI. És el seu nom. Però no els agrada que els diguin així.

NEN. Per què?

AVI. Tenen por que ens pensem que són camells de casa bona. Camells antipàtics, estirats, ja m'entens.

NEN. I és per això que tenen el coll així?

AVI. Així, com?

NEN. Estirat.

AVI. Probablement.

NEN. Tinc gana.

AVI. No és bona la piruleta?

NEN. És veritat que hi ha camells de color blau, avi?

AVI. Una vegada, fa molt de temps, la teva mare no em va voler donar un camell de color blau. Ara té mala consciència. Me'n deu una, ta mare!... Un camell blau és un camell salvatge.

NEN. Ens podrem pintar de color blau, quan arribem a casa, avi?

AVI. No sé si li agradarà gaire, a ta mare.

NEN. Tinc gana.

AVI. Saps què?

NEN. Què?

AVI. Podries volar per damunt de les dunes, com fan els camells blaus. Vols que ho provem?

NEN. Com?

AVI. T'agafo pels turmells, faig un parell o tres de voltes ràpides i et llenço amb força cap endavant. Així segur que travesses el fossat d'una volada i et plantes al costat d'aquests simpàtics remugants. Què? Ho provem?